

ב"ה

פרשת אחרי- קדושים

'ושפך וכסה'
אחרי י"ז י"ג

'אבוהון דכולהו דם'

\[בנוגע לכיסוי הדם] כתוב בגמרא^[1]: "ושפך וכסה^[2], במה ששפך בו יכסה, שלא יכסנו ברגל, שלא יהיו מצוות בזויות עליו". וכפי שהקשה בגמרא^[3]: "וכי דם קדושה יש בו", אלא, "שלא יהיו מצוות בזויות עליו".

...אמנם בדברי הגמרא גופא – "אבוהון דכולהו דם" – טעמא בעי: מהו הענין המיוחד במצוות כיסוי הדם, שלכן, ממצוה זו דוקא למדים בנוגע לכל שאר המצוות?

ולכאורה – אדרבה: מצות כסוי הדם אינה בסוג ד"חמורות שבחמורות", וגם לא "חמורות" סתם, והעובר עליה, חס ושלום, אינו נענש בעונש חמור כו', כי אם שביטל מצות עשה.

...ומכיון שלא מצינו חומר מיוחד במצות כיסוי הדם לגבי שאר מצות (ואדרבה כו') – אינו מובן: מהו הטעם לכך ש"אבוהון דכולהו דם". שמכיסוי הדם דוקא למדים כבודן של מצות ("שלא יהיו מצוות בזויות עליו") בנוגע לכל המצוות, כולל – הדלקת המנורה בבית המקדש על ידי אהרן הכהן, ענין הכי נעלה, אשר, הקב"ה מעיד ש"ש"לך גדולה משלהם כו"^[4] – הנה גם ענין זה נלמד מכיסוי הדם, "אבוהון דכולהו דם"!?!

גם צריך להבין: מדוע נאמר הלשון "אבוהון דכולהו דם" – הרי הלימוד אינו מ"דם" (ואדרבה: "וכי דם קדושה יש בו", בתמיה), כי אם, מ"כיסוי הדם", ואם כן, הוה ליה למימר "אבוהון דכולהו כיסוי הדם"?

ויובן בהקדם הביאור שמצות כיסוי הדם אינה אלא בשחיטת חיה טהורה או עוף טהור, שנאמר^[5] אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר יאכל ושפך את דמו וכסהו בעפר", מה שאין כן בשחיטת בהמה – דלכאורה, חילוק זה בעי טעמא.

ובפרט על פי המבואר בטעמי המצוות¹⁶ שכיסוי הדם הוא כדי לשלול טבע של אכזריות, "כי גם בזה נקנה קצת אכזריות בנפשנו לאכול הבשר והנפש נשפך לפנינו", שלכן, "ראוי לנו לכסות הנפש (הדם הוא הנפש) ולהסתירו מעין רואיו טרם נאכל הבשר", אשר, על פי זה מתחזקת יותר השאלה: מהו החילוק בין שחיטת חיה ועוף לשחיטת בהמה?

ואדרבה – מכיון שדם הבהמה מרובה מדם החיה (חיה – יש בה טבע החיות כו' יותר מאשר בבהמה, אבל, בנוגע לכמות הדם, מרובה דם הבהמה מדם החיה), ועל אחת כמה וכמה מדם העוף, שחיותו קליל וזעיר, שלכן, מספיק שישחט סימן אחד¹⁷ - הרי טבע האכזריות באכילת הבשר כשהדם נשפך לפנינו בולט בבהמה יותר מאשר בחיה ועוף!

והביאור בזה: "כיסוי הדם נוהג . . . בחולין ולא במוקדשין", וטעם הדבר – מכיון שדם המוקדשין ניתן על המזבח לכפרה כו', ובמילא, אי אפשר לכסותו.

והנה, מכיון שהקרבנות באים רובם מבהמות, ובקרבנות לא שייך כיסוי הדם, לכן, "לא רצתה התורה לחלק לנו בין מוקדשין לחולין", ולא חייבה התורה בכיסוי הדם דשחיטת בהמה של חולין, מה שאין כן בחיה שאינה קרבה על המזבח, ואפילו עוף, ש"יש מהן קרב לגבי מזבח (תור או בן יונה) – מועט הוא (בקרבת יולדת, וכיוצא בזה¹⁸), ולדבר מועט לא תחוש התורה" (התורה על הרוב תדבר¹⁹) – הרי מכיון שעיקרם חולין, חייבה התורה בכיסוי הדם בחיה ובכל העופות.

...ומכאן באים לביאור הענין דכיסוי הדם בעבודה בנפש האדם – על פי מה שכתב הרמב"ם¹⁰ ש"רוב דיני התורה אינן אלא . . . לתקן הדעות וליישר כל המעשים", אשר, על פי זה יובן גם הענין ד"אבוהון דכולהו דם", כדלקמן.

והענין בזה: נתבאר לעיל שענין ה"דם" – "הדם הוא הנפש" – מורה על החיות וההתלהבות כו' ובענין זה מתבטאת כללות עבודת האדם – "להקריב לי חלב ודם" – שהחיות וההתלהבות ("דם") תהיה כולה בעניני קדושה, שזהו התוכן דהזאת הדם, שפיכתו עד להקרבתו על גבי המזבח.

ועל דרך זה בנוגע לתענוג – "חלב" – שכח התענוג שלו מונח בעניני קדושה, עד לשלימות התענוג – "נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני"¹¹, היינו, שהתענוג שלו אינו אלא תענוג הבורא, כנוצר לעיל.

...ועל פי זה מובן הפירוש ד"אבוהון דכולהו דם" – שענין ה"דם", תכונת החיות וההתלהבות כו', היא "אבוהון" דכל המצוות, שכן, קיום כל המצוות צריך להיות מתוך חיות והתלהבות.

ובפרטיות יותר – החילוק בין דם בהמה לדם חיה ועוף, ביחס לכיסוי הדם: דם בהמה מורה על ריבוי החיות, ואילו דם חיה ועוף מורה על מיעוט החיות, שדם בהמה מרובה מדם חיה ועוף, ועינינו בעבודה – דם בהמה קאי על החיות בעניני קדושה, שבהם החיות היא בריבוי, ואילו דם חיה ועוף, מיעוט החיות, קאי על עניני הרשות, "מעשיך" ו"דרכיך".

ובכן, בנוגע לעניני קדושה (מוקדשין) – צריכה להיות החיות וההתלהבות בכל התוקף, כשם שהיה בהקרבת הקרבנות – "כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם" (בתור באי-כח דכל בני ישראל, בעלי הקרבן, על ידי נתינת מחצית השקל), ובמילא, לא שייך כאן הענין דכיסוי הדם, אדרבה – "ואתהלכה ברחבה"^[12].

אמנם, בנוגע לעניני הרשות (חיה ועוף) – ישנו החיוב דכיסוי הדם, "וכסהו בעפר", היינו, לכסות את החיות וההתלהבות ברגש הביטול, "ונפשי כעפר לכל תהיה", שלכן הכיסוי הוא בדברים שהם "מין עפר" (כולל – שחיקת הזהב", "לא נברא זהב אלא בשביל בית המקדש"^[13], שאף הוא נקרא בשם עפר – "עפרות זהב"^[14]).

קטע משיחת י"ב סיון, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשמ"ו ח"ג ע' 556.

- [1] חולין פז, א.
- [2] ויקרא יז, יג.
- [3] שבת כב, א.
- [4] פרש"י ר"פ בהעלותך.
- [5] ויקרא יז, יג.
- [6] חינוך מ"ע קפז.
- [7] חולין רפ"ב.
- [8] תזריע יב, ו-ח.
- [9] ראה מו"נ ח"ב פל"ד
- [10] הל' תמורה בסופן.
- [11] תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט.
- [12] תהלים קיט, מה.
- [13] ראה ב"ר פט"ז ב. שמו"ר רפל"ה.
- [14] רמב"ם הל' שחיטה פי"ד הי"א-י"ב.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמייה, צבייה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה

קטע משיחת ש"פ קדושים מבה"ח אייר רשימת השומעים בלתי מוגה
תו"מ התשד"מ ח"ג, עמ' 1588.